

II. Науково-практична платформа

«СТРАТЕГІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ»

3. Міцне здоров'я та благополуччя.

СОЦІАЛЬНІ ТА ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ТА ЇХ СІМЕЙ ЯК СТРАТЕГІЯ БЛАГОПОЛУЧЧЯ

Березан В. І.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
berezanvi@gsuite.pnpu.edu.ua*

Ветерани, які повертаються до цивільного життя після служби, часто стикаються з численними викликами. Їхній шлях до адаптації супроводжується як фізичними, так і психологічними труднощами, що впливають на добробут не лише самих ветеранів, але й їхніх родин. У сучасному світі соціальні та освітні програми для ветеранів є важливою частиною стратегії створення їхнього благополуччя. Ці програми спрямовані на надання допомоги в адаптації, інтеграції в суспільство, забезпечення фінансової стабільності та зміцнення психічного і фізичного здоров'я.

Мета статті – схарактеризувати соціальні й освітні програми для ветеранів та їх сімей, які сьогодні діють в Україні.

Благополуччя включає в себе широкий спектр аспектів: фінансову стабільність, фізичне та психічне здоров'я, соціальну інтеграцію, можливість освіти та професійного розвитку. Благополуччя – це постійна активність, лише у стані активності людина розвивається та вдосконалюється, тоді як у стані пасивності руйнує свою сутність, а разом з тим і благополуччя. Психологи вказують, що людина не тільки може відчувати стан благополуччя, але і здатна до його рефлексії [8, с. 138]. Для ветеранів та їхніх сімей благополуччя означає не лише відсутність економічних труднощів, але й психологічну підтримку, можливість кар'єрного росту та соціальної взаємодії. Стратегія підтримки благополуччя включає комплексні заходи, що охоплюють усі ці аспекти.

Соціальні програми є фундаментом стратегії забезпечення благополуччя ветеранів. Ці програми спрямовані на надання допомоги в адаптації до цивільного життя та створення умов для стабільності (медична й психологічна допомога ветеранам, фінансова підтримка і пільги, житлові програми, психологічна підтримка для сімей, програми для покращення добробуту родин тощо).

На сьогодні в кожній громаді розробляються програми реабілітації, підтримки і відновлення для ветеранів та їх сімей. Як приклади можна назвати: Міську комплексну Програму медичного, соціального захисту, адаптації, психологічної та соціальної реабілітації ветеранів, членів їх сімей та деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України на 2024–2026 роки Краматорської міської військової адміністрації [4], Програму соціального відновлення ветеранів та членів їхніх сімей Вінницького обласного центру соціальних служб [7], Програму соціальної підтримки ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих), зниклих безвісти ветеранів війни, Захисників і Захисниць України на 2024–2025 роки Руськополянської сільської ради Черкаської області [5], Комплексну програму підтримки ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України дніпропетровської області на 2024–2028 роки Дніпровської обласної ради [3], Програми для ветеранів та їх сімей у Таборі «Максимум» (м. Золотоноша Черкаської обл.) – «Табір Відновлення: соціальне відновлення ветеранів та членів їх родин», «Програма для родин загиблих та зниклих безвісти воїнів ЗСУ», "Відкриваючи сили в собі": програма

психологічного відновлення для ветеранів, Одноденні збори ветеранів, військовослужбовців на базі Максимум [6] та ін.

Освіта також є важливим елементом стратегії створення довгострокового благополуччя, оскільки вона забезпечує ветеранам і їхнім сім'ям можливість професійного розвитку та інтеграції в суспільство. Освітні програми для ветеранів і членів їхніх родин створюють умови для отримання нових знань і навичок, що допомагає підвищити їхній рівень доходів та соціальну мобільність. Програми з професійної перекваліфікації (ветерани часто стикаються з проблемою працевлаштування, оскільки їхні військові навички можуть не відповідати вимогам ринку праці) дають можливість ветеранам здобути нові професії, що підвищує їхні шанси на успішну кар'єру у цивільному житті. Ветерани війни та члени їхніх сімей, члени родин загиблих (померлих) ветеранів війни, захисники і захисниці України мають можливість безкоштовно здобути освіту, пройти перепідготовку чи підвищення кваліфікації. Держава гарантує надання цільової підтримки для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, а також професійної адаптації (підготовка, перепідготовка й підвищення кваліфікації) за різними освітніми рівнями. З цією метою Міністерство у справах ветеранів розробило покрокову інструкцію, як отримати державну підтримку на здобуття освіти [1].

Крім цього, сучасні технології надають можливість отримувати освіту дистанційно, що є особливо важливим для ветеранів, які можуть мати обмежену мобільність або проживати в віддалених регіонах. Онлайн-курси дозволяють здобути нові знання і навички, не виходячи з дому, що розширює можливості для особистого та професійного розвитку. Так з метою уніфікації освітніх послуг для ветеранів війни та членів їхніх сімей на веб-платформі е-Ветеран фахівці Мінветеранів створили Єдину базу знань для ветеранів та їхніх сімей. За посиланням <https://eveteran.gov.ua/benefits> можна знайти усі відповіді на нагальні питання щодо послуг з професійної адаптації, підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації, працевлаштування, які реалізуються в межах бюджетних програм Мінветеранів, Міносвіти, Мінекономіки, Державного центру зайнятості. Також тут можна дізнатись, які є гарантії та пільги для учасників бойових дій, осіб з інвалідністю, членів їх сімей щодо надання послуг з професійної адаптації, повної або часткової оплати навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, отримання ваучеру на навчання (підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації), грантів для створення або розвитку ветеранського бізнесу, тощо [2].

Створення системи соціальних та освітніх програм для ветеранів є не тільки короткостроковими заходами з надання допомоги, але й довгостроковою стратегією забезпечення їхнього благополуччя. Інвестування в такі програми є важливим не лише для самих ветеранів і їхніх сімей, але й для суспільства в цілому. Забезпечення гідних умов життя для тих, хто захищав країну, є моральним обов'язком суспільства.

Таким чином, соціальні та освітні програми для ветеранів та їхніх сімей є ключовими елементами стратегії благополуччя. Вони не лише забезпечують фінансову стабільність і медичну допомогу, але й створюють умови для професійного розвитку та соціальної інтеграції. Освіта, перекваліфікація, психологічна підтримка та фінансові пільги допомагають ветеранам і їхнім родинам не лише подолати труднощі, але й побудувати стабільне та успішне життя у мирний час.

Література:

1. Ветерани та члени їхніх сімей можуть безкоштовно здобути освіту. *Одеса : офіційний сайт міста*. 2024. URL: <http://surl.li/xwycef>
2. На веб-платформі е-Ветеран створено Єдину базу знань для ветеранів та їхніх сімей. *Міністерство у справах ветеранів України*. 2024. URL: <https://mva.gov.ua/ua/news/na-veb-platformi-e-veteran-stvoreno-yedinu-bazu-znan-dlya-veteraniv-ta-yihnih-simej>

3. Про Комплексну програму підтримки ветеранів війни, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України дніпропетровської області на 2024–2028 роки. *Дніпровська обласна рада : офіційний веб-сайт*. 2024. URL: <http://surl.li/tlbpbpf>

4. Програма реабілітації ветеранів, членів їх сімей на 2024–2026 роки. *Краматорська міська рада : офіційний веб-сайт*. 2024. URL: <https://krm.gov.ua/perelik-miskyh-program-vykonannya-yakyh-peredbachayetsya-u-2021-rotsi/programa-reabilitatsiyi-veteraniv-chleniv-yih-simej-na-2024-2026-roky/>

5. Програма соціальної підтримки ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих), зниклих безвісти ветеранів війни, Захисників і Захисниць України на 2024–2025 роки. *Руськополянська сільська рада*. 2023. URL: <http://surl.li/mylyun>

6. Програми для ветеранів. *Табір MAXIMUM*. 2024. URL: <https://maximum.camp/veterans>

7. Соціальне відновлення ветеранів та членів їхніх сімей. *Вінницький обласний центр соціальних служб*. 2024. URL: https://vin-ocsssdm.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=621&catid=8&Itemid=108

8. Хрепливець М. А. Психологічне благополуччя: визначення поняття та змісту. *Особистість, суспільство, закон: психологічні проблеми та шляхи їх розв'язання*. 2017. Вип. 59. С. 138–139. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/30_03_2017/pdf/59.pdf

ПОРУШЕННЯ ЯКОСТІ СНУ ПРИ РІЗНИХ СТРЕС-АСОЦІЙОВАНИХ РОЗЛАДАХ У КОМБАТАНТІВ

Бойко Д.І.¹, Мац О.В.^{1,2}, Чернов А.А.³, Боднар Л.А.¹, Животовська Л.В.¹

¹*Полтавський державний медичний університет,*

²*Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка,*

³*Військовий Коледж сержантського складу Військового інституту інформатизації та телекомунікації*
d.boiko@pdmu.edu.ua

Актуальність. Психологічні наслідки війни для комбатантів є предметом інтенсивного дослідження, оскільки бойові дії часто призводять до розвитку різних психічних розладів. Серед них найбільш поширеними є посттравматичний стресовий розлад та розлади адаптації. Обидва стани пов'язані з переживанням стресу внаслідок важких життєвих обставин, але мають різну клінічну картину, причини виникнення та тривалість [1].

Посттравматичний стресовий розлад виникає як реакція на екстремальні травматичні події, які безпосередньо загрожують життю або фізичній цілісності людини. Основними симптомами посттравматичного стресового розладу є повторювані нав'язливі спогади, нічні кошмари, уникнення стимулів, пов'язаних з травмою, та гіперактивація нервової системи. Симптоми можуть розвиватися через місяці або навіть роки після події, а сам розлад набуває хронічного характеру за відсутності належної терапії [2].

Розлади адаптації, на відміну від посттравматичного стресового розладу, виникають у відповідь на менш інтенсивні стресові події, такі як соціальні чи професійні труднощі під час повернення до цивільного життя після війни. Вони проявляються емоційними та поведінковими симптомами, такими як тривога, депресія, труднощі з концентрацією або соціальна ізоляція, але зазвичай мають тимчасовий характер і рідше